

De juiste hoek: Vrijmetselarij

Uit de geschriften van H.P. Blavatsky

– Geoffrey Farthing (samensteller)

H.P. Blavatsky (HPB) werd in contact gebracht met de maçonnerie (vrijmetselarij) door familieleden en vrienden in haar vormingsjaren. Later waren veel van de mensen waar zij mee omging vrijmetselaren, onder wie ook kolonel Olcott die één van de stichters van de TS was en de eerste president ervan werd. Met de publicatie van de theosofische leringen werd een aantal tot dan toe streng bewaakte occulte geheimen voor het eerst openbaar gemaakt. Hiertegenover stond dat de werkelijk betekenisvolle geheimen van de maçonnerie, betrekking hebbend op de aard en de processen van de natuur zelf, vanuit de vroegste tijden verloren waren gegaan.

Geoffrey Farthing was voormalig General Secretary van de Theosophical Society (TS) in Engeland. In 1996 kreeg hij de Subba Row medaille voor zijn bijdrage aan de theosofische literatuur.

Er is geen bewijs dat HPB, ondanks haar vele maçonnieke connecties, formeel ingewijd is in de vrijmetselarij of een regelmatig bezoeker was van enige loge. Haar betrokkenheid hing samen met het kennismaken van de leringen en praktijken van het oosterse occultisme van de Trans-Himalaya. Hierdoor, en tot op zekere hoogte rechtstreeks van haar Meesters, bezat zij kennis van de geheimen en gebruiken van de vrijmetselarij; niet zozeer uit enige literatuur die, aangezien die gepubliceerd was, geen echte geheimen van het occultisme zou hebben kunnen bevatten. *‘Als de vraag gesteld wordt hoe een niet-ingewijde het kan leren kennen [de maçonnerie] komt het antwoord: aloude en moderne vrijmetselarij zijn verplichte studieonderwerpen voor elke oosterse occultist.’* [Collected Writings –CW- XI, 71]

Volgens HPB werden vanaf de aller-vroegste tijd van de mensheid de fundamentele waarheden van de natuur en van het functioneren van de kosmos toevertrouwd aan de Adepten van het

Heiligdom, die met elkaar verbonden waren door ‘een universele vrijmetselarij’. Hier kan echter het woord vrijmetselarij veeleer gebruikt worden in algemene dan in specifieke zin. Niettemin lijkt het er wel op dat in één of andere vorm datgene wat nu vrijmetselarij of alleen maar metselarij (maçonnerie) is, bekend en gepraktiseerd is vanaf de aller-vroegste tijd.

HPB zegt dat de moderne maçonnerie de vage afspiegeling is van de oeroude occulte maçonnerie van de leringen van die goddelijke metselaars die de mysteriën van prehistorische en voorwereldlijke inwijdingstempels (gebouwd door waarlijk bovenmenselijke bouwheren) ingesteld hebben.

‘De mysteriën werden naar Zuid en Centraal Amerika, Noord Mexico en Peru gebracht door de Atlantiërs in de dagen dat een voetganger uit het noorden [van wat eens ook India was] misschien het schiereiland van Alaska had kunnen bereiken, haast zonder daarbij natte voeten te krijgen, door Mantsjoerije, over de latere Straat van Tartary, de Koerillen en de Aleoeten; in de tijd ook dat een andere reiziger, die vanuit het zuiden kwam, uitgerust met een kano, te voet had kunnen gaan vanuit Siam, de Polynesische eilanden had kunnen oversteken en overal het continent Zuid Amerika had kunnen binnenwandelen.

Zij (de mysteriën, red.) bleven bestaan tot de tijd dat de Spaanse invallers kwamen. Die vernietigden de Mexicaanse en Peruaanse archieven, maar werden ervan weerhouden hun ontheiligende hand te slaan aan de vele piramiden – de loges van een aloude inwijding – waarvan de ruïnes verspreid liggen door Puente Nacional, Cholula en Teotihuacan. De ruïnes van Palenque, van Ococimgo in Chiapas en andere in Centraal Amerika zijn iedereen bekend.

Als de piramiden en tempels van Guiengola en Mitla ooit hun geheimen verraden, zal aangetoond worden dat de huidige leer een voorloper is geweest van de grootste waarheden van de natuur. Intussen kunnen ze allemaal Mitla genoemd worden, “de plaats van verdriet” en “de woonplaats van de (ontheiligde) doden”.’ [CW XIV, 279-80]

Volgens de Belgische vrijmetselaar Ragon werd een Franc-maçon (geen maçon-libre) ingewijd in de aloude Mysteriën. In het Engels wordt maçon vertaald als mason (metselaar).

In zijn “Franc- maçonnerie Occulte” verwijt Ragon, een beroemde en geleerde Belgische vrijmetselaar, de Engelse vrijmetselaars terecht of ten onrechte, dat ze de vrijmetselarij, die eens was gebaseerd op de oude mysteriën, hebben verstoffelijkt en onteerd, door tengevolge van een onjuiste opvatting over de oorsprong van de orde, de naam vrij metselarij en vrij metselaars aan te nemen. De fout is toe te schrijven, zegt hij, aan hen die de vrijmetselarij in verband brengen met de bouw van de Tempel van Salomo en haar oorsprong daarvan afleiden. Hij spot met dit denkbeeld en zegt: ... “De Franc-Maçon (wat niet maçon libre, of vrije metselarij is) wist, toen hij deze titel aannam, heel goed dat er geen sprake was van het bouwen van een muur, maar dat het erom ging te worden ingewijd in de oude mysteriën, ... ; dat zijn werk slechts de voortzetting of de hernieuwing van de oude mysteriën was en dat hij een metselaar moest worden op de manier van Apollo of Amphion. En weten wij niet dat de oude ingewijde dichters, wanneer zij spraken over het stichten van een stad, daarmee het vestigen van een leer bedoelden? Zo boden Neptunus, de god van de redeneerkunst, en Apollo, de

god van de verborgen dingen, zich als metselaars aan bij Laomedon, de vader van Priamus, om hem te helpen de stad Troje te bouwen, d.w.z. de Trojaanse religie te stichten.” (Maçonnerie Orthodoxe, blz.44) [Geheime Leer – GL II, 795-6]

HPB geeft ons wat interessante informatie over vroege ‘moderne’ maçonnerie. Zij associeert deze nauw met Griekse en Latijnse schrijvers, van wie sommigen ingewijden waren. Zij zegt dat deze heidenen, volgens haar, de ritualen en dogma’s van het vroege christendom stichtten, waarbij zij de fundamenten legden van ritualistische kerken en van de loge van de moderne maçonnerie. Maar zij voegt eraan toe dat de kerken en de maçonnerie ver van elkaar verwijderd geraakt zijn sinds de dagen dat beide één waren. Op een andere plaats verwijst HPB naar het ‘verloren woord’ en zegt zij dat dit in bezit was van Paracelsus.

Ons wordt een specifieke datum gegeven, 1646, toen *Ashmole werd toegelaten ‘tot de vrijheid der vereniging van werkzame masons te Londen. ... In die tijd was de vrijmetselarij niet wat zij later werd; het was geen politieke of christelijke instelling, doch een werkelijk geheime organisatie, die alle mannen, die verlangend waren naar de onschatbare zegen der gewetensvrijheid en die vervolging door de geestelijkheid wilden vermijden, tot de banden van het lidmaatschap toeliet.’* [Isis Ontsluierd-Isis-, II, 349]

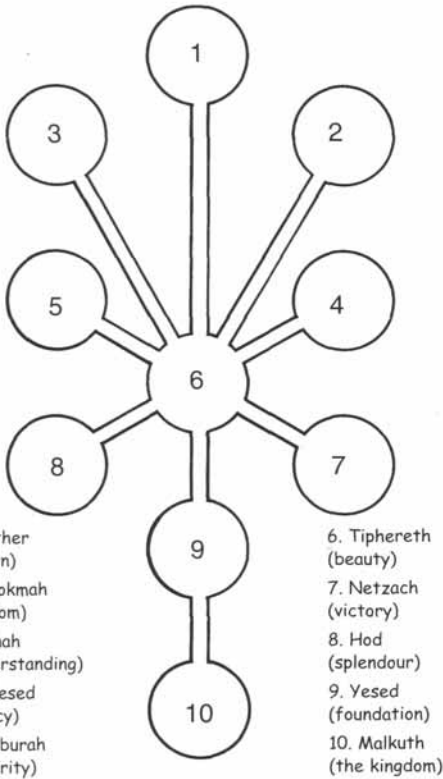
Later spreekt zij over de verbinding van de vrijmetselarij met andere speculatieve rituelen van de oudheid, waaronder de zuiverheid van de oude Engelse tempeliersrite van zeven graden. In dezelfde paragraaf verwijst zij naar de achttiende-eeuwse stichters van speculatieve vrijmetselarij. Dan zegt zij

betekenisvol: *Er zijn geen ongepubliceerde geheimen meer.* Dan was er de grote maçonnieke revolutie van 1717 en de beginselverklaringen van 1723 en 1738 toen de eerste grootloge werd gesticht. De ‘ceremonies en wachwoorden’ van de maçonnerie zijn vertekende kopieën van zuiver heidendom en van neoplatonisme. Tenslotte hebben wij de categorische verklaring dat de moderne maçonnerie ontstaan is op 24 juni 1717 in Covent Garden in Londen. [zie *Isis* II,349]

Op verscheidene plaatsen wordt er naar verwezen dat de kabbala de wortel of basis is van de maçonnerie. De kabbala is een samenvattende uitdrukking voor de aloude wijsheid of de archaische wijsheidsreligie. Deze is in bezit geweest van adepten of ingewijden sinds er denkvermogens op aarde waren om haar te bevatten.

De kabbala gaat terug tot de oertijd, maar tot het begin van de huidige christelijke jaartelling werd zij alleen mondeling van Meester op leerling overgebracht. Algemeen wordt aangenomen dat zij niet werd opgeschreven, tot de eerste eeuw na Christus door rabbi Shimon ben-Yohai en door zijn zoon en zijn secretaris. Dit was een enorm werk dat schematisch en met diagrammen tot in detail de aard en het functioneren van de kosmos weergaf, met een speciale verwijzing naar de mens. HPB was een bestudeerder van het Systeem en schreef er veel over. Vanwege de nauwe band met de kabbala wordt de maçonnerie erfgenaam van de zeer uitgebreide traditionele aloude wijsheid, maar volgens HPB zijn zowel de maçonnerie als de kabbala veranderd om in de leer van de christelijke kerk te passen, en bovendien zijn de echte geheimen van

THE KABBALISTIC TREE OF LIFE

(schema) De kabbalistische levensboom

1. Kether (kroon)
2. Chokmah (wijsheid)
3. Binah (begrijpen)
4. Chesed (genade)
5. Geburah (gestrengheid)
6. Tiphereth (schoonheid)
7. Netzach (overwinning)
8. Hod (pracht)
9. Yesed (fundament)
10. Malkuth (het koninkrijk)

zowel de kabbala als de maçonnerie verloren geraakt.

In de legende wordt Hiram geassocieerd met de bouw van de tempel van Salomo, daar hij een meester bouwheer was. Het is een zonnemythe [GL, I, 314] en hij verwierf het cederhout en het goud ervoor. Het is vermeldenswaard dat een zekere ‘Chiram’, of koning Hiram in de kabbala, vermeld wordt in GL II, 113. Het is niet duidelijk of koning Hiram dezelfde is als Hiram Abif, maar de passage die hem vermeldt gebruikt ook de significante woorden: *‘De culminatie van het geheime werk is de spiritueel volmaakte mens’* (zie hoofdstuk I).

Voor een leek die voor het eerst iets over hem leest, is Salomo een raadsel. Op verscheidene plaatsen wordt er door HPB naar hem verwezen als zijnde een mythe; hij was nooit een levend mens.

Op een andere plek wordt hem, zelfs door HPB, een geboortedatum toegekend, ca. 974 v. Chr., en wordt zijn dood gesteld in 937 v. Chr. Volgens HPB is hij, net als Hiram, een zonnemythe, maar zij vermeldt wel één van zijn uitspraken als aanwijzing voor zijn veronderstelde wijsheid: *‘Er is niets nieuws onder de zon.’*

Volgens HPB is de tempel van Salomo eveneens een mythe en heeft die nooit bestaan. Zij betoogt dat er, als deze van een dergelijke grootsheid was als er verteld wordt, iets van moet zijn overgebleven, maar zelfs historici uit die tijd noemen haar niet. Het is echter merkwaardig dat de maten ervan, zoals getallen en verhoudingen, zogenaamd overeenkomen met die van de grote piramide en met de ark van het verbond.

Hiram, Salomo en zijn tempel komen voornamelijk voor in maçonnieke traditionele kennis en ritualen. De latere literatuur van de vrijmetselarij geeft aan dat vrijmetselaars Hiram nu beschouwen als een mythe.

... de hele maçonnieke ritus van inwijding is gebaseerd op de Bijbelse allegorie van de bouw van die tempel (van Salomo), waarbij vrijmetselaars voor het gemak vergeten, of misschien niet weten dat het latere verhaal gemodelleerd is naar Egyptische en nog vroegere symbolen. Ragon verklaart dit door aan te tonen dat de drie gezellen van Hiram ... staan voor de laatste maanden van het jaar en dat Hiram staat voor de zon – vanaf de midzomer benedenwaarts, wanneer hij begint af te nemen, waarbij de hele ritus een astronomische allegorie is. [CW XIV, 264]

Het bouwen van de tempel van Salomo is de zinnebeeldige voorstelling van het geleidelijk verkrijgen van de geheime wijsheid of magie; het verheffen en ontwikkelen van het geestelijke uit het aardse; het openbaren van de macht en de luister van de geest in de stoffelijke wereld door de wijsheid en het genie van de bouwer. ... Dit is de “Tempel” die kan worden opgericht zonder dat “bij het bouwen” het geluid van de hamer of enig ijzeren gereedschap in het huis wordt vernomen. ... In alle landen van het Oosten, overal waar de magie en de

wijsheidsgodsdienst maar worden bestudeerd, staan zij, die ze beoefenen en bestuderen, bij hun orde bekend als bouwers ... terwijl de studerende of neofieten onder de bespiegelende of theoretische (bouwers) worden gerangschikt. De eersten bewijzen door hun werken hun beheersing over de krachten van de onbezielde zowel als de bezielde natuur; de laatstgenoemden volmaken zich nog pas in de eerste beginselen van de geheime wetenschap. Deze uitdrukkingen zijn blijkbaar in het begin door de onbekende stichters aan de eerste metselaarsgilden ontleend.

In de nu algemeen gebruikelijke taal worden onder “werkzame vrijmetselaars” verstaan de steenleggers en handwerkslieden, die de orde vormden vóór de tijd van Sir Christopher Wren; en onder “bespiegelende vrijmetselaars” alle leden van de orde, zoals men die thans kent. De aan Jezus toegeschreven zin: “Gij zijt Petrus... op deze rots zal ik mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen”, laat ... toch duidelijk zijn werkelijke betekenis zien. Wij hebben de betekenis medegedeeld van Pater en Petra bij de hiërofantien; de op de stenen tafels der laatste inwijding geschreven verklaring werd door de inwijder overhandigd aan

The Great Pyramids at Giza (Cairo), Egypt

photo by Colvin Bayce

de uitverkoren toekomstige vertolker. Wanneer de ingewijde zich op de hoogte had gesteld van de geheimzinnige inhoud ervan, die hem de geheimen der schepping openbaarde, werd hij zelf bouwer, want dan was hij bekend gemaakt met het dodecahedron, de meetkundige figuur waarop het heelal gebouwd is. Aan wat hij in vorige inwijdingen over het gebruik van de duimstok en de bouwkundige beginselen geleerd had, werd een kruis toegevoegd, welks loodrechte en horizontale lijnen de stichting van de geestelijke tempel moesten voorstellen, door ze te leggen over het verenigingspunt, het middelste oorspronkelijke punt, het element van alle bestaan, dat het eerste concrete denkbeeld van de godheid voorstelt. Van die tijd af aan kon hij als bouwmeester (zie I Corinthe III:10) een tempel van wijsheid op die rots voor zichzelf bouwen, en na een vaste grondslag te hebben gelegd, “een ander daarop laten bouwen”. [Isis II, 391-2]

De Tempelridders zijn onlosmakelijk verbonden met zowel de aloude alsook de recentere vrijmetselarij. Al vroeg in hun geschiedenis waren sommige ridders ingewijden in de mysteriën. De ware ridders leefden heel sober. *De Tempeliers moesten, ter voorkoming van vervolgingen, hun eigen plechtigheden in het diepste geheim doen plaats hebben.* [Isis II,382]

De orde was gesticht in 1118 door de ridders Hugo de Payens en Godfried de St. Omer, in naam ter bescherming der pelgrims, terwijl haar werkelijke doel was het herstel van de oorspronkelijke geheime eredienst. De ware lezing van de geschiedenis van Jezus en de eerste christenheid werd door de Hogepriester der orde van de Tempel (van de Nazareense of Johannietische sekte), een zekere Theocletes, medegeedeeld aan Hugo de Payens, waarna enkele ridders in Palestina haar vernamen van de hogere, meer verstandelijk ontwikkelde leden der Johannietische sekte, die in haar mysteriën waren ingewijd. Hun geheime doel was vrijheid van verstandelijke gedachten en herstel van één universele godsdienst. Zij hadden bij ede de gelofte van gehoorzaamheid, armoede en kuisheid afgelegd, en waren in den beginne de echte ridders van Johannes de Doper, die riep in de woestijn, en leefde van wilde honing en sprinkhanen. Zo luidt de overlevering en de echte kabbalistische lezing.

Het is onjuist dat de orde pas later antikatholiek werd. Dat was zij van den beginne; het rode kruis op de witte mantel, het gewaad der orde, had dezelfde betekenis als bij de ingewijden van elk ander land. Het wees op de vier hemelstreken van het kompas, en was het zinnebeeld van het heelal. [Isis II, 381-2]

Volgens HPB gold hetzelfde voor de vrijmetselaars als voor de ridders; beiden zijn hun geheimen kwijt en zoeken nu nog steeds naar het ‘verloren woord’. De ridders ondergingen recentelijk hetzelfde lot als de vrijmetselaars door toedoen van de Jezuiten. HPB verwijst verscheidene malen naar de geleidelijke verwerdelijking van de vrijmetselarij, die leidt tot het uiteindelijke vergeten van haar

ware aard die geworteld is in de mysteriën. In haar verhandeling over symbolen, graden en ordes legt ze enkele verklaringen af die erop neerkomen dat 'ware' vrijmetselarij nog leeft, eraan toevoegend dat dit het geval is bij sommige Rozenkruisers. Op een aantal plaatsen vertelt zij ons dat de ware Aloude Wijsheid, de Geheime Leer, waarop alle mysteriën en de latere bewegingen gebaseerd zijn die leiden tot de vrijmetselarij, nog steeds in bezit is van ingewijden in de Verborgene Wetenschap.

Ons verhaal over de moderne vrijmetselarij geeft duidelijk aan dat zij haar oorsprong vond in het oosten waar de ingewijden van de mysteriën in

het bezit zijn van de geheimen van de Aloude Wijsheid. Naarmate het verhaal vordert zien wij hoe deze geheimen niet alleen verloren gingen in de vrijmetselarij, maar ook in de andere zijrivieren van de Aloude Wijsheid. Er zijn echter duidelijke verklaringen dat de oosterse ingewijden nog steeds in het bezit van deze geheimen zijn. De gevolgtrekking hieruit is dat in de enorme hoeveelheid literatuur die HPB aan het einde van de negentiende eeuw produceerde, sommige van de geheimen van de Aloude Wijsheid door die ingewijden bekend gemaakt zijn.

Uit: *Insight*, herfst 2004
Vertaling: A.M.I.

Geleidelijk aan leert het Zelf, dat vrij is,
permanent en niet aan verandering
onderhevig, om op te houden zich te
identificeren met de werelden van
verschijnselen door zich steeds meer zelf te
verwerklijken en te bepalen naarmate de
geestelijke vermogens meer volledig
uitdrukking vinden. Dit is de evolutionaire
fase van het kosmische proces.

Corona Trew en E. Lester Smith,
This Dynamic Universe